

2. Нарочна Л.К., Ковальчук Г.В., Гончарова К. Д. Методика викладання природознавства. – К.: Вища школа, 1990. – С. 19-23
3. Паламар О.М. Змістовно-якісна характеристика пізнавальних мотивів учіння у молодших школярів (на матеріалі природознавства) // Психологія. Збірник наукових праць. – К.: НПУ імені М.П.Драгоманова, 2002. – Випуск 18. – С. 101-106.

АНАЛІЗ ПСИХОЛОГО-ПЕДАГОГІЧНИХ УМОВ, ЯКІ ВПЛИВАЮТЬ НА ФОРМУВАННЯ ОЦІННИХ УМІНЬ У МАЙБУТЬОГО ВЧИТЕЛЯ

Гуменюк В.О. (Полтава)

Аналіз психолого-педагогічної літератури визначив найбільш суттєві характеристики понять «умова», «фактор», які мають спільні категоріальні ознаки. Беручи до уваги загальну мету та завдання нашого дослідження, педагогічними умовами формування загальних умінь оцінити навчальні досягнення учнів визначаємо ті основні внутрішні та зовнішні причини, які зумовлюють підвищення рівня якості фундаментальної підготовки майбутніх вчителів й піддаються корекції в межах навчального процесу. Процес формування у майбутніх вчителів загальних умінь оцінити навчальні досягнення учнів основної школи діє недостатньо ефективно. Це пов'язано з рядом причин: 1) відсутністю в теорії професійної підготовки єдиного підходу до визначення об'єктивної характеристики критеріїв оцінювання та методики оцінювання; 2) недосконалість самої системи оцінювання, відсутність чітких критеріїв; 3) помилки, які припускають викладачі при оцінюванні навчальних досягнень учнів; 4) невизначеність умов, за яких система оцінювання функціонувала б ефективно.

Педагогічне оцінювання – це складна психологічна ситуація для вчителя, бо в момент його здійснення на педагога впливають різні взаємодіючі фактори: об'єктивні якості роботи, що оцінюється – усна відповідь, письмова робота; точка зору вчителя на значення змін, умінь, навичок щодо завдань всього предмета, що вивчається; ставлення вчителя до оцінки занадто принциповий і категоричний чи, навпаки, байдужий до неї, має тенденцію занижити бал, чи підвищити його; ставлення вчителем до студента (симпатія, антипатія) та свого предмета; стосунки, що склалися між вчителем і учнем у процесі навчання, контролю знань і оцінювання; ставлення адміністрації навчального закладу до студента, що контролюється (його зайнятість у культурно-масовій роботі, виконанні різних доручень); настроїв вчителя та фізичний стан педагога (втомленість, погане самопочуття тощо); зміцнення особистого престижу (більше хороших оцінок у групі – краща думка про вчителя у керівництва навчального закладу, мало – погана) .

Об'єктивним чинником педагогічного оцінювання є лише перший із згаданих, решта – суб'єктивні. Усунення цих суб'єктивних чинників є головною умовою об'єктивності оцінки. Адже коли вони впливають на вчителя то нерідко його оцінка, особливо при здійсненні усного педагогічного контролю і оцінюванні знань, є суб'єктивною і не збігається із самооцінкою учня. Для покращення рівня професійної підготовки майбутнього вчителя при організації процесу навчання у ВНЗ необхідно звернути увагу на педагогічні умови оцінювання.

Аналіз наукових праць, присвячених розробці педагогічних умов, свідчать про існування різних підходів до тлумачення поняття «умова». У загаль-

нонауковому розумінні умова – це те, від чого залежить дещо інше (що зумовлюється ним), із наявності якого з необхідністю впливає існування даного явища Л.М.Фрідман розуміє під умовами «необхідні і достатньо обов'язкові обставини, що визначають, зумовлюють існування та розвиток відповідного освітнього простору» [4]. Словники дають різні пояснення поняття «умова»: «необхідна, обов'язкова обставина, передумова, що визначає, зумовлює існування, здійснення чого-небудь»[1]; «обстановка, в якій щось проходить; обставини, при яких щось здійснюється» [2]; «правила, що існують, установленні в тій чи іншій галузі життя, діяльності, які забезпечують нормальну роботу чого не будь»; « основа, передумова для чого – не будь; наявність обставин, передумов, що сприяють чому-небудь» [3].

У нашому дослідженні ми будемо користуватися таким визначенням поняття «умова»: – необхідні і достатні обставини, від яких залежить ефективність функціонування системи оцінювання навчальних досягнень учнів основної школи.

Педагогічні умови, тобто обставини, за яких процес формування у майбутніх вчителів загальних умінь оцінити навчальні досягнення учнів основної школи буде більш ефективним, може бути диференційовані на внутрішні (інтра), мають особистісну природу та зосередженні на психологічній стороні процесу оцінки, та зовнішні (екстра), в яких акцент робиться на педагогічну сторону цього процесу.

Зовнішні та внутрішні педагогічні умови формування у майбутніх вчителів загальних умінь оцінити навчальні досягнення учнів основної школи ми умовно поділили на екстраспрямовуючі та екстрарегулюючі; інтраспрямовуючі та інтрарегулюючі, тобто такі, які спонукають поведінку майбутнього вчителя та регулюють її при цьому зазначимо на досить умовному використанні запропонованих термінів (рис.1).

Описані організаційно-педагогічні умови оцінювання професійного становлення майбутнього вчителя є базовими, без яких неможливе функціонування системи оцінювання. Виділенні умови цілісно реалізуються в розробленій і опробованій запропонованій моделі підготовки студентів до оцінювання навчальних досягнень учнів основної школи, основу якої сукупність цілеспрямованих педагогічних умінь, які на пряму залежить від умов формування та етапу підготовки майбутнього вчителя.

Таким чином, нами визначені такі організаційно-педагогічні умови формування у майбутніх вчителів загальних умінь оцінити навчальні досягнення учнів основної школи:

- наявність професійних здібностей та професійного досвіду (професійні знання, уміння, навички) та організація особистісно орієнтованого навчання студентів у ВНЗ;
- наявність професійної мотивації; позитивні ставлення до професії вчителя, усвідомлення сутності, структури, видів оціночних умінь;
- відповідність теоретичної і практичної підготовки майбутнього вчителя в процесі формування оціночних умінь;
- професіоналізм викладача у ВНЗ, який здійснює формування та розвиток професійних умінь оцінки навчальної діяльності учнів.

Рис.1.Класифікація організаційно– педагогічних умов формування у майбутніх вчителів загальних умінь оцінити навчальні досягнення учнів основної школи.

Література

1. Педагогическая энциклопедия /Под ред..И.А.Каирова.-М.: Сов.энциклопедия,1964-1968.-т.3.-880с.
2. Педагогическая энциклопедия /Под ред..И.А.Каирова.-М.: Сов.энциклопедия,1964-1968.-т.4.-912с.
3. Педагогический словарь В 2-х т.-М.: 1960.-Т.2.-766с.
4. Фридман Л.М.Организация контрольно-оценочной деятельности //Педагогический опыт глазами психолога.-М.:Просвещение,1987.-С.177-222.

ПРОФЕСІОНАЛІЗМ І МАЙСТЕРНІСТЬ ПЕДАГОГІЧНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ

Єрмаков В.М. (Полтава)

Найважливішою умовою вдосконалювання навчального процесу є підвищення педагогічної майстерності вчителя, який був і залишається стрижневою ланкою будь-якої педагогічної системи. У проблемі формування майстерності вчителя необхідно звернути увагу на два моменти.

З одного боку, особливість педагогічної діяльності, пов'язана зі специфікою її об'єкта, яким є людина (вона же суб'єкт діяльності), постійна мінливість педагогічних ситуацій – все це не дозволяє педагогові опиратися на якусь одну, раз і назавжди засвоєну систему дій. З іншого боку, при розробці